

Intersectorale definities van vrijheidsbeperkende maatregelen

1. Vrijheidsbeperkende maatregelen

Vrijheidsbeperkende maatregelen zijn alle maatregelen die een beperking van keuzevrijheid en/of de bewegingsvrijheid en/of contact met de buitenwereld van de zorggebruiker inhouden.

2. Toestemming

- Eigen vraag: het initiatief voor het nemen van een vrijheidsbeperkende maatregel gaat uit van de zorggebruiker.
- Toestemming: het initiatief voor het nemen van een vrijheidsbeperkende maatregel gaat uit van de hulpverlener en de zorggebruiker stemt hiermee in.
- Verzet: Het initiatief voor het nemen van een vrijheidsbeperkende maatregel gaat uit van de hulpverlener, maar de zorggebruiker geeft geen toestemming of verzet zich merkbaar (verbaal en/of fysiek) tegen de interventie.
- Zorggebruiker kan geen toestemming geven en kan zich ook niet verzetten.

3. Afzondering

Afzondering is het verblijf van een zorggebruiker in een daartoe speciaal voorziene individuele afzonderingskamer, hetzij in een andere individuele ruimte, welke hij niet zelfstandig kan verlaten.

4. Fixatie

Fixatie is elke handeling of elk gebruik van materiaal of medicatie die de bewegingsvrijheid van een persoon beperkt, verhindert of belemmert, waarbij de persoon niet zelfstandig zijn bewegingsvrijheid kan herwinnen. Fixatie kan op drie wijzen worden toegepast:

- Fysieke interventie: fixatie door middel van een interventie waarbij de zorggebruiker door één of meerdere hulpverleners op een fysieke wijze vastgehouden of geïmmobiliseerd wordt of waarbij de zorggebruiker op een fysiek gecontroleerde wijze verplaatst wordt of zich laat verplaatsen.
- Mechanische fixatie: fixatie door middel van het aanwenden van mechanische hulpmiddelen bevestigd aan of in de directe omgeving van de zorggebruiker, welke niet zelfstandig door de zorggebruiker kunnen verwijderd worden. Ergonomische hulpmiddelen bevestigd aan of in de directe omgeving van de zorggebruiker, en die niet zelfstandig door de zorggebruiker kunnen verwijderd worden, worden niet beschouwd als mechanische fixatie tenzij deze hulpmiddelen buiten hun oorspronkelijke doelstelling gebruikt worden.
- Medicamenteuze fixatie: fixatie door middel van het acuut en chronisch gebruik van medicatie

5. Afzonderingskamer

Een afzonderingskamer is een specifieke, veilig ingerichte, hoog beveiligde ruimte, welke de zorggebruiker niet zelfstandig kan verlaten.

Opmerkingen bij deze definities:

- Telkens wordt de term 'zorggebruiker' gehanteerd, maar die kan naargelang de sector worden vervangen door een meer aangewezen term. Voor de jeugdhulp kan die dus vervangen worden door 'kinderen en jongeren'.
- Bij 'afzondering' blijft de mogelijkheid om 'een andere individuele ruimte' zo in te vullen of te benoemen, zodat je ook een andere omschrijving kunt nemen dan 'afzonderingskamer' (bv. VAPH werkt nu met de omschrijving 'ruimte die systematisch bedoeld is voor het afzonderen').
- De definitie van 'afzonderingskamer': in een eisenkader/referentiekader kan omschreven worden wat de vereisten zijn van 'veilig ingericht' en 'hoog beveiligd'.